

ROSTRA ECONOMICA

IN DIT NUMMER:

De A. C. Nielsen Co.	1
De leeftijdsopbouw van koopvaardijvloeden . . .	4
Mededelingen	7
Economie in zestien tekeningen	8
Buitenlandse stagen van de A.I.E.S.E.C.	9
Lijst van aanbevolen literatuur	10
Lijst van geslaagden	12

SHELTEMA & HOLKEMA
sinds 1853

„De Universiteitsboekhandel“

ROKIN 74-76

Nu ook: GRIMBURGWAL 4 ←—————

Grote voorraad studieboeken
voor alle faculteiten

De Academische Boekwinkel
P. H. VERMEULEN

DE JONG, De werking van een volkshuishouding. Een eerste inleiding tot het Economisch denken. Bijlagen II Prijs f 8.00

JUBILEUMNUMMER 1852-'52 van de **ECONOMIST** Prijs f 4.00
Voorradig:

GOUDRIAAN, Economie in zestien bladzijden. Prijs f 15.00

ZIMMERMAN, Geschiedenis van het Economisch denken.
Prijs f 12.50

Het huis met
de Luifel

GRIMBURGWAL 11-13

L.o. 't Binnengasthuis - Telefoon 48312-41674

AMSTELODAMUM

typt Uw scriptie
wetenschappelijk
verantwoord.

Speciale service
voor spoedwerk

O. Z. Achterburgwal 212
Amsterdam-C.
Tegenover
Oudemanhuispoort
Telefoon 43443

ROSTRA ECONOMICA

MAANDBLAD VAN DE STUDIEVERENIGING DER ECONOMISCHE FACULTEIT
VAN DE GEMEENTELIJKE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Redactie:

J. G. van Beeck
H. H. J. Nordemann
A. Pais
P. A. M. van Philips

Redactie-adres:

Frans v. Mierisstraat 44 hs
Amsterdam-Z.

Administratie-adres:
Koninginneweg 180
Amsterdam-Z.

FEBRUARI 1954

TWEDE JAARGANG

NR. 5

De A. C. NIELSEN Co. in Nederland

J. P. FRESCO

Deze maatschappij is het grootste gedifferentieerde dienstverleningsbedrijf ter wereld, dat zich op marktonderzoek toeleegt. Marktonderzoek, het bijna magische woord der dertiger jaren, waar men alles onder begreep, wat er wel en niet onder thuis hoorde, en dat een tijdlang beschouwd werd als een panacée tegen allerlei moeilijkheden, die, voornamelijk in verband met de afzet, zich voordeden in het bedrijfsleven. Zeer ruim gesteld omvat marktonderzoek momenteel al die bezigheden, middelen welke men de situatie en het te verwachten verloop van de inkoop en afzetmogelijkheden voor bepaalde producten poogt te analyseren en te voorspellen, voor een bepaald bedrijf of voor een hele bedrijfstak. Dus een bedrijf kan zowel naar de markten boven zich in de bedrijfskolom een onderzoek instellen, als naar die onder zich. Naar de inkoopkant zou een dergelijk onderzoek zeer oppervlakkig eigenlijk steeds ingesteld moeten worden, daar de hieruit voortkomende gegevens noodzakelijk zijn voor een consequente toepassing van de vervangingswaarde in de calculaties voor het product. Tevens behoorde hier te worden onderzocht de mogelijke mate van de bevoorrading en nieuwe gebieden gezocht, vanwaar de kapitaalgoederen betrokken kunnen worden.

Belangrijker voor het bedrijfsleven is het onderzoek naar de verkoopkant, waar dit dan ook weer een andere functie heeft, te weten: controëring,

en uitzoeken van mogelijkheden tot stimulering van de afzet. Zo'n onderzoek kan dan weer quantitatief of kwalitatief opgezet zijn, afhankelijk van de vraag: wat gebeurt er op de markt en wat kan verwacht worden dat gebeuren zal; tegenover: waarom gebeurt dat op de markt en waarom kan men verwachten, dat de markt hoe zal reageren. Een quantitatief onderzoek zal dus zoveel mogelijk met exacte cijfers op tafel komen, en een kwalitatief meer tendenzen aangeven. Echter, de kwalitatieve methode zal veelal onmisbaar zijn als sluitstuk op een quantitatief onderzoek, door het veel sterker verklarende karakter.

De Nielsen Co. onderzoekt nu sinds haar oprichting in 1933 in de U.S.A. de afzet van bepaalde laatste bewerkingsproducenten. Hiertoe kan men theoretisch op drie punten de afzet meten, nl. af fabriek, tussen grossier en detailist en tussen detailist en consument. De Nielsen Co nu gebruikt het laatste als punt van waarneming en doet dit dan niet door deze overgang te bezien van de consument, maar van de detailist uit. De branches waarvoor zij dit onderzoek doet en tweemaandelijks omzet- en waarde indices voor opstelt, zijn de kruideniers-waren- en drogisterijen branche. Deze maatschappij valt dus te zien als een gedifferentieerd marktonderzoekbedrijf, dat met gebruikmaking van een quantitatief onderzoek van de omzetten in bepaalde branches van de de-

tailhandel, een inkomen tracht te verwerven door op tweemaandelijks continue basis, inlichtingen over de voorvallen in die sectoren van de consumptiegoederenmarkt te koop aan te bieden aan laatste bewerkingsproducenten, die voor een anonieme markt van consumptiegoederen in massaproductie merkartikelen vervaardigen. Voor de maatschappij is het betrachten van objectiviteit in haar rapporten een van de voornaamste belangen. In de omschrijving zijn de essentiële karakteristieken van de dochtermaatschappij in Nederland en Engeland opgenomen. In de U.S.A. voert de moedermaatschappij ook nog op andere gebieden, als radio en televisie, onderzoeken uit. In Nederland nu stelt zij een „food“ en een „drug“ index op, aangevende de omzetten in waarde en hoeveelheden van de kruidenierswinkels en drogistrijen, in welke indices de onderverdeling van de gegevens de ondoorzichtigheid van de consumptiegoederenmarkt en eventueel de verspillingen bij de distributie kan opneffen bij een juist gebruik.

Hoe komen nu die „indices“, in feite grote rapporten, tot stand, en wat houden ze in?

De eerste stap is als gebruikelijk het nemen van de steekproef, dat uitgevoerd wordt door het Statistical Control Department. Deze wordt zo genomen dat men uitgaat van een toelaatbare fout van plm. 5% en is een z.g. gelaagde representatieve steekproef. Men is hiertoe uitgegaan van de uiteindelijke opstelling van het rapport, dat in Nederland de verzamelde gegevens weergeeft, verdeeld steeds naar:

A. Drie areas :

- I. N. en Z. Holland, Utrecht en Zeeland.
- II. Gelderland, Groningen, Friesland, Overijssel en Drente.
- III. Noord-Brabant en Limburg.

B. Stadsgrootte :

De grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag tegenover de rest van Nederland.

C. Winkeltype :

Zelfstandige versus coöperaties en filiaalbedrijven samen.

D. Winkelgrootte :

De grens tussen kleine en grote winkels ligt voor kruidenierszaken bij f 50.000 omzet per jaar, voor drogistrijen bij f 30.000.

Uitgaande van de kennis van de opbouw van het Universum in het basis-

jaar, verwezenlijkt men de representativiteit, doordat, uitgaande van het totaal aantal winkels nodig om een area index met een nauwkeurigheidsgraad van plm. 95% op te stellen, men deze winkels zoveel mogelijk zo kiest, dat in de steekproef voor de area dezelfde verhoudingen voor omzetgrootten per segment (in Nederland de gemeenten) bestaan, als in het universum voor diezelfde segmenten aanwezig zijn.

De gelaagdheid komt dan zo tot uiting dat men de straten evenredig kiest aan de in het universum gevonden verdeling van filiaalbedrijven, coöperaties, grote en kleine zelfstandigen.

Daarna gaan de „field auditors“ op stap, dat zijn diegenen die eerst de winkeliers tot medewerking moeten zien te bewegen en later de feitelijke tellingen moeten verrichten van de voor de opdrachtgevende producenten van belang zijnde artikelen. Het is een moeilijke zaak de juiste winkels tot medewerking te bewegen, maar het lukt in de praktijk beter dan men denken zou. Echter het tweede deel van hun taak mag op een eigenaardige grondslag lijken te rusten, in feite „it works“. De steekproef is genomen op basis van jaaromzetten, en er worden producten geteld. Dit merkwaardige fenomeen staat op A. C. Nielsen's stelling dat er een correlatie is tussen de totale omzetten van een winkel en die van de merken zelf. De field auditors tellen dan elke twee maanden in de winkels in hun district de voorraden, en trekken deze van de oude voorraad plus de inkopen af, aldus de verkopen constaterend over de periode. Dit gebeurt voor elke productsoort. Voor welke gegevens er opgenomen worden zie het eind van het artikel.

De cijfers van de „sheets“ die de „field auditors“ regelmatig inzenden naar het kantoor, worden eerst grondig gecontroleerd in het checking department, dat ook de nieuwe voorraden op de sheets voor de volgende periode als oude aanbrengt. In het tabulating department worden dan de totalen van de gegevens berekend over de reeds bekende onderverdeling met gebruikmaking van Hollerith machines. Daarna komen deze cijfers in het Computation Department, dat voor elke productsoort de gegevens op nationaal peil brengt door toepassing van „expansionfactors“ i.e. de reciproke van de verhouding steekproef-universum binnen elke area. Dan gaan de cijfers naar de „client service division“ nadat ze uitgetypt, de gewenste grafische voorstellingen gemaakt en nog eens gecontroleerd zijn door weer

andere afdelingen. Deze laatste afdeling zorgt voor het regelmatige contact met de afnemers van de rapporten en geeft de gewenste uitleg aan de cijfers. Over dit geheel van bewerkingen houdt het statistical Control Department natuurlijk een wakend oog.

Inplaats van hier weer te geven welke gegevens in Nederland worden opgenomen, geef ik hier een schema van de Engelse rapporten, omdat deze al vollediger zijn.

In Engeland worden de onderstaande cijfers voor elke productsoort elke twee maanden opgenomen en in de rapporten weer gereproduceerd:

1. Sales to consumers.
2. Purchases by retailers.
3. Detailstocks.
4. Stock Turn.
5. Distribution.
6. Percent out of stock.
7. Prices.
8. Detail gross profit.
9. Direct versus wholesale purchases
10. Average order size.
11. Displays and promotions.
12. Total sales - all commodities.

die dan na de bewerking in de andere afdelingen gerepresenteerd worden, verdeeld naar:

Brands		geographical territories	cities by population	shop type	shop size	package size
A	Main brands	1	A	Independents	large	small
B		2		chain	indepts	medium
C		3	B	country general stores	small	large
D		4				giant
All brands						

Bekendheid met deze gegevens doet de producent zijn relatieve positie in de markt zien, laat hem tijdig nieuwe opkomende concurrenten onderkennen en zo meer. Een dergelijk inzicht in de

afzet zal voor elke producent op den duur een onmisbaar hulpmiddel moeten worden en hem in staat stellen zo juist mogelijk zijn marktbeslissingen te nemen.

Drukkerij Gebr. Bierau

2e JACOB VAN CAMPENSTRAAT 69

AMSTERDAM-ZUID

TEL. 90147

Alléén beter verzorgd drukwerk

De leeftijdsopbouw van koopvaardijvloeten

door R. W. van ECK

De Italiaanse scheepvaartexpert Cesare De Filip heeft voor het in Genua verschijnende blad „Avvisatore Maritimo” een artikel geschreven over het onderwerp „Leeftijd van schepen en de invloed daarvan op het bedrijfs-economische evenwicht”.¹⁾ In dit artikel worden de overwegingen van reders bij de aankoop van schepen aan een onderzoek onderworpen. Wanneer een reder een schip wil aanschaffen, dan heeft hij in normale omstandigheden de keuze uit meerdere mogelijkheden: Het laten bouwen van een nieuw schip, het overnemen van een reeds enige jaren gebruikt vaartuig of de aankoop van een uitgesproken oude boot.

De Filip stelt nu, dat het 't voordeligst is óf heel nieuwe óf heel oude schepen aan te schaffen, terwijl de voordelen met toenemende (leef-)tijdsafstand van deze twee extreme gevallen progressief afnemen. Deze regel geldt natuurlijk, aldus de schrijver, alleen in het algemeen. In tijden van stijgende vrachtprijzen kunnen ook schepen van middelbare leeftijd „toevallig” rendabel zijn, maar dat zou voor een reder die bedrijfseconomisch juist calculeert geen norm mogen zijn i.v.m. het speculatieve element dat is verbonden aan de aankoop van een dergelijk schip.

Om enig houvast te hebben t.a.v. het relatieve begrip „oud” moet worden opgemerkt, dat een vrachtboot, die meer dan 25 jaar geleden is gebouwd en voortdurend in de vaart is geweest, oud genoemd mag worden. (Onder vrachtboot wordt in dit verband verstaan een schip voor de algemene vrachtaart, niet gespecialiseerd op het vervoer van een bepaald soort goederen — ertsschepen, koelschepen e.d. — en niet in vaste lijndienst varende).

Van de verschillende factoren die de rentabiliteit van een schip bepalen, is vooral de afschrijving van groot belang. De Filip merkt op, dat het bij moderne schepen mogelijk is, om de afschrijving in het begin om redenen van voorzichtig bedrijfsbeleid hoog te stellen en vervolgens met de stijgende leeftijd van een schip te laten dalen. Voor zeer oude schepen speelt vooral de prijs bij verkoop voor sloop een grote rol, omdat deze de laatste af-

schrijvingen(en) doet vervallen. De sloopwaarde zal n.l., naar de mening van de Italiaanse expert, hoger zijn dan de laatste geprojecteerde afschrijvingsom(men).

Deze opvatting geeft aanleiding tot enige opmerkingen. In de eerste plaats is een afschrijving met jaarlijks (volgens een bepaald systeem) dalende bedragen vaak geen kwestie van voorzichtigheid, maar een gebiedende eis. De afschrijving moet zodanig worden gekozen, dat de waarde van een schip in de boeken op elk tijdstip overeenkomt met de waarde in werkelijkheid. Wanneer de werkelijke waarde van een schip in de loop van de jaren daalt, dan dient men de afschrijvingen daaraan aan te passen. Dat men **bovendien** aan de veilige kant zal willen blijven (m.h.o. op schattingsfouten) doet aan het principe niets af.

In de tweede plaats constateert men met verbazing, dat iemand als De Filip bij het bepalen van de afschrijvingen geen rekening houdt met de restwaarde, i.c. de sloopwaarde van een schip. Immers, die ziet hij blijkbaar tegen het einde van de levensduur van een schip als een soort extra-opbrengst, waardoor de laatste voorziene afschrijvingen komen te vervallen. Dit is onjuist; bij de bepaling van de afschrijvingen dient men steeds rekening te houden met de toekomstige restwaarde. Slechts wanneer men verwacht, dat een schip na b.v. 25 jaar geen enkele sloopwaarde meer zal bezitten, is de redenering van de schrijver te begrijpen. Maar dat zou betekenen, dat een later tóch optredende sloopopbrengst een onverwachte meevaller is; De Filip ziet echter in die restwaarde juist een kenmerkend voordeel van oude schepen, doordat immers bij hem daardoor de laatste afschrijvingen overbodig worden.

Een ander voordeel van zeer oude schepen ziet de schrijver in het feit, dat hun prijzen veel minder invloed ondervinden van de scheepsnieuwbouw- dan van de schrootprijzen. Deze laatste acht hij minder aan fluctuaties onderhevig dan de productiekosten van de werven (die de nieuwbouwprijzen bepalen), een veronderstelling die misschien ook nog in twijfel getrokken mag worden.

Met de stelling van de schrijver, dat nieuwe schepen door het feit dat zij nieuw zijn een sterke positie in de concurrentiestrijd innemen, kan men zich verenigen. Zulke schepen varen zuinig, zijn snel (al speelt dat b.v. voor tramps geen overheersende rol), hebben een moderne uitrusting (laadgerei!), kortom: zij zijn in technisch (en economisch) opzicht „bij”, al staat daartegenover het nadeel van de hoge afschrijvingen.

Kort samengevat stelt de schrijver dus:

- A. Voordeel van zeer **oude** schepen:
1. Geen of bijna geen afschrijvingen nodig.
 2. Minder invloed ondervindend van fluctuaties in de nieuwbouwprijzen dan moderne vaartuigen.
- B. Voordeel van **nieuwe** schepen:
Technisch beter.

Op de punten onder A. is in het bovenstaande critiek geleverd. Daarbij is uitgegaan van een theoretisch standpunt. Hoe is het echter in de praktijk? Het blijkt dan, dat men in rederskringen t.a.v. de afschrijvingen de voorzichtigheid zo ver doorvoert, dat men inderdaad in de laatste jaren van de levensduur met een geheel afgeschreven schip vaart. Men stelt bij het bepalen van de afschrijvingen (ook al houdt men rekening met de toekomstige sloopwaarde) de bruikbaarheidsduur van een schip opzettelijk te kort. (In dit verband wordt geabstraheerd van veranderingen in de vervangingswaarde van schepen gedurende de bruikbaarheidsduur tengevolge van b.v. stijgende nieuwbouwprijzen).

Een moeilijkheid is, dat de bruikbaarheidsduur van een schip niet of nauwelijks nauwkeurig is te schatten, en dat geldt natuurlijk vooral wanneer het schip nog nieuw is. Dit is ook een van de redenen waarom de theoretisch juiste afschrijvingsmethode met dalende) annuïteiten door reders nauwelijks wordt toegepast. Men redeneert, geen behoefte te hebben aan een tot op de guiden nauwkeurige afschrijvingsmethode als de factor van de levensduur van een schip, die van zo groot belang is voor het bepalen van de afschrijvingen, zo arbitrair is.

Het grote gevaar van een te snelle (vaak: zo snel mogelijke) afschrijving is, dat men gedurende de eerste jaren bij de kostenberekening van een schip een te grote betekenis toekent aan de afschrijvingen en later, wanneer men de — in de financiële pers zo vaak toegejuichte — afschrijving tot

f 1. — tot stand heeft gebracht, in de kostprijs geen afschrijvingen meer calculeert. Men heeft dan de indruk, met een „goedkoop” schip te varen. Overigens zij hierbij opgemerkt, dat deze manier van afschrijven niet noodzakelijkerwijze inhoudt, dat de kosten foutief worden berekend. Men kan in de boeken snel afschrijven om daardoor stille reserves te vormen en toch tot een juiste kostprijs komen, maar bevorderlijk voor het inzicht in de waarde van een schip is een dergelijke handelwijze in elk geval niet.

Om nu op de stelling van De Felip terug te komen: De Griekse koopvaardij heeft de door hem gewenste samenstelling van veel nieuwe en veel oude schepen met een te verwaarlozen „middenmoot”. Ruim 90% van de totale tonnage onder Griekse vlag is minder dan 10, of meer dan 25 jaar oud.

In het navolgende overzicht wordt van enige koopvaardijvloeten de leeftijdsopbouw gegeven. Hierbij zij opgemerkt dat de indeling in leeftijds groepen van 5 jaar min of meer willekeurig is en soms een verkeerd beeld kan geven. Bovendien hebben de cijfers in de kolom „25 jaar en ouder” betrekking op een groter aantal jaren dan de voorgaande kolommen. Deze groep omvat schepen van zowel 25 jaar als 55 jaar oud. Men dient dit in het oog te houden bij de beoordeling van de gegevens.

Bij de cijfers voor Griekenland moet het volgende worden aangetekend: De vermelde tonnagecijfers gelden slechts voor schepen onder Griekse vlag varende. Zou men de in andere landen geregistreerde, doch aan Griekse rederijen toebehorende tonnage hierbij optellen, dan zou Griekenland waarschijnlijk tot de voornaamste zes scheepvaartlanden behoren.

Het buitengewoon lage getal voor schepen tot 5 jaar oud is mede het gevolg van het feit dat er in Griekenland geen scheepsbouw van belang is. In bijna alle Griekse havens vindt men kleine werven, maar zij bouwen bijna uitsluitend houten schepen voor het kustverkeer. De Griekse reders zijn daardoor aangewezen op nieuwbouw in andere landen en — dat is in dit verband van belang — op de aankoop van tweede-handse schepen.

Hoe staat het met de Nederlandse koopvaardij? Vergeleken met de Griek-

Leeftijd van alle stoom- en motorschepen van 100 B.R.T. en daarboven.²⁾
Stand per 1-7-1953

LAND		TOT 5 JAAR	5 - 10 JAAR	10 - 15 JAAR	15 - 20 JAAR	20 - 25 JAAR	25 JAAR EN OUDER	TOTAAL
GRIEKENLAND	Aantal	4	126	27	15	12	188	372
	B.R.T.	7.152	770.473	87.457	16.695	22.340	370.329	1274.446
	%	0.6%	60.4%	6.8%	1.3%	1.8%	29.1%	100%
NEDERLAND	Aantal	385	282	232	142	162	414	1.617
	B.R.T.	591.464	1062.039	624.450	234.481	311.687	440.216	3264.337
	%	18.1%	32.5%	19.1%	7.2%	9.5%	13.5%	100%
USA (Zeevaart)		1.8%	75.3%	18.1%	0.9%	1.5%	2.4%	24873.562
USA (Gr. Meren)		4.3%	6.7%	3.5%	0.2%	2.9%	82.3%	2371.216
Gr. Brit. en N. Ierl.		20.9%	34.3%	15.6%	8.0%	6.9%	14.3%	18623.654
Noorwegen		41.6%	20.2%	10.8%	8.1%	9.0%	10.3%	5905.942
Panama		15.6%	41.1%	6.5%	1.4%	6.3%	29.1%	3740.451
Frankrijk		31.3%	31.1%	7.8%	5.5%	8.9%	15.3%	3637.853
Italië		10.2%	38.8%	9.6%	1.5%	8.6%	31.2%	3289.215
Wereld totaal		16.4%	42.3%	12.2%	4.1%	6.0%	18.9%	90180.359

Opm.: De percentages zijn steeds over de tonnage berekend. In het tweede gedeelte van het overzicht zijn in de jaarkolommen alleen percentages vermeld; in de laatste kolom (TOTAAL) de tonnaages (= 100%).

se is de leeftijdsbouw veel evenwichtiger. Maar voor de Nederlandse behoeften (lijnvaart!) zijn er nog te veel oudere schepen, die zich in deze tijd van dalende vrachten steeds moeilijker zullen kunnen handhaven. Mr D. A. Delprat, directeur der N.V. Stoomvaart Mij. Nederland, schreef: Een ... punt dat de Nederlandse reders met zorg vervult, ligt in de leeftijdsopbouw der vloot. Deze geeft verhoudingsgewijze een te groot aantal oudere schepen — dat zijn schepen boven de 15 jaar — te zien" ³⁾. Bij een nader onderzoek blijkt, dat het voor Nederland vooral de schepen van 2000 tot 4000 B.R.T. zijn, die in de groep van 25 jaar en ouder vallen, terwijl bij de moderne schepen de tonnagegroep van 8000-10.000 B.R.T. het sterkst vertegenwoordigd is.

In het tweede gedeelte van het overzicht zijn de grootste zes koopvaardijvloeten vermeld. (Nederland volgt op de zevende plaats.) Bij de Verenigde Staten valt het hoge percentage in de leeftijdsgroepen 5-10 jaar op. De reden hiervoor is de aanwezigheid van vele in de oorlog gebouwde serie-schepen. (Er werden ongeveer 2800 Liberty-schepen in de laatste oorlogsjaren gebouwd). Door verkoop van vele van deze vaartuigen naar het buitenland vindt men ook in andere vloeten hoge cijfers voor deze leeftijdsgroep. De percentages voor de Grote-Merenvloot der V.S. geven een geheel afwijkend beeld. De levensduur van deze schepen mag kennelijk niet vergeleken worden met die van zeeschepen; de cijfers zijn hier dan ook alleen voor de curiositeit gegeven. De getallen voor Groot Brittannië en Noord-Ierland tonen veel overeenkomst met die voor Nederland. Noorwegen bezit een uitgesproken moderne vloot. De leeftijdsopbouw van de Panamese vloot lijkt weer sterk op die van de Griekse koopvaardij.

Bestaat er nu een ideale leeftijdsopbouw en zo ja, hoe ziet die er uit? Volgens De Filip zou de Griekse vloot zulk een ideale samenstelling benaderen. In het voorgaande is dit als algemeen geldend afgewezen. Naast de reeds genoemde bezwaren komt er in dit verband nog een ander probleem naar voren. Als alle reders in de wereld tot de conclusie zouden komen, dat nieuwe en heel oude schepen de voorkeur verdienen, wat zou er dan met schepen van middelbare leeftijd moeten gebeuren?

De getallen voor het wereldtotaal zijn ook niet als ideaalcijfers te beschou-

wen. Ook daarin is b.v. de abnormale piek in de Amerikaanse scheepsbouw in de jaren 1943-'45 verwerkt en misschien ook nog de invloed van de bouwprogramma's uit de eerste wereldoorlog te bespeuren.

Een statistische maatschappij veronderstellende en de maximum-leeftijd van schepen op 25 jaar bepalende zou men wellicht een ideale leeftijdsopbouw vinden, die voor alle vijf leeftijdsgroepen (van elk 5 jaar) een percentage van 20 zou geven (in elke groep een vijfde van het totaal der schepen), dus: 20 - 20 - 20 - 20 - 20; of, rekening houdend met het verlies door ongevallen b.v.: 24 - 22 - 20 - 18 - 16

De maatschappij is echter niet statistisch. Oorlogen, conjunctuurbewegingen, andere, geheel of in hun grootte onvoorzienbare omstandigheden doorbreken een evenwichtstoestand, zo die al bestaat. Elk land, elke rederij legt zich bovendien toe op speciale vormen van vervoer, die vaak geheel verschillende eisen stellen. Het lijkt dus niet gerechtvaardigd een algemeen geldende uitspraak te doen inzake een na te streven ideale leeftijdsopbouw.

- 1) Zie „Hansa“ dd. 11-6-1953: „Schiffsalter und Wirtschaftlichkeit“.
- 2) Gegevens uit Lloyd's Register of Shipping; Appendix 1953.
- 3) Zie „Elseviers Weekblad“ dd. 2-1-1954: „Tegenstromingen in de scheepvaart“.

MEDEDELINGEN

Wegens overvloed van copy moest een verslag van de lezing van Prof. Wold tot het volgende nummer blijven overstaan.

Copy voor het volgende nummer moet vóór 15 Maart a.s. bij de redactie zijn.

Ben je al eens bij

SCHRÖDER & DUPONT

geweest?

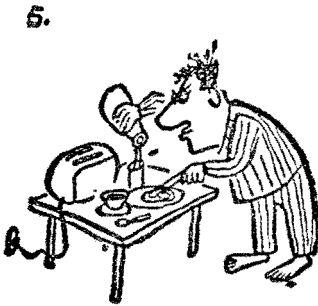
Het is die prettig modern ingerichte boekhandel op de **KEIZERSGRACHT 516**

Vlak bij de Leidsestraat
TOT VANMIDDAG!

ECONOMIE IN 16 TEKENINGEN

ZELFBEDIENING

(vijfde aflevering)

(Uit „Cartoon laffs”)

Buitenlandse stages van de A.I.E.S.E.C.

In het afgelopen jaar werd door de S.E.F. voor het eerst deelgenomen aan de uitwisseling van economische studenten met het buitenland. De resultaten, die in dit eerste jaar werden bereikt, geven alle aanleiding om op de ingeslagen weg voort te gaan. Ook dit jaar (voornamelijk in de zomermaanden) zal het dus voor een aantal studenten mogelijk zijn een stage in een buitenlands bedrijf te volgen. Er is gegronde hoop, dat door toenemende medewerking van de Amsterdamse bedrijven, waardoor meer buitenlanders in Amsterdam kunnen worden opgenomen, het aantal in vergelijking met vorig jaar zal toenemen. De landen, waarheen een stage in principe mogelijk is, zijn: België, Denemarken, Duitsland, Engeland, Finland, Frankrijk, Italië, Joegoslavië, Noorwegen, Oostenrijk, Saarland, Spanje (mogelijkheden uiterst beperkt), Zweden en Zwitserland.

De duur der stages bedraagt ongeveer 3 maanden (soms iets korter), gedurende welke tijd in een bedrijf in het

buitenland praktisch moet worden gewerkt. Door de bedrijven wordt de stageant een vergoeding betaald, die voldoende is voor de kosten van woning en voeding en bovendien een klein zakgeld overlaat. Voor rekening van de stageant zijn dus: inschrijfkosten, kosten van verzekering en de reiskosten naar en van de verblijfplaats. Zij, die voor deze stages in aanmerking wensen te komen, dienen de daartoe bestemde formulieren in te vullen en in te sturen aan ondergetekende: adres Hoogeweg 1 c II, Amsterdam-O., Tel. 52720. De formulieren zijn op het Seminarium voor Bedrijfsthuishoudkunde verkrijgbaar. Opgemerkt moet nog worden, dat bij de keuze van de uit te zenden studenten aan gevorderde studenten in het algemeen de voorkeur zal worden gegeven. Van de stageanten wordt verwacht, dat zij na afloop van hun stage een verslag over hun werkzaamheden en hun ervaringen gedurende de stage-tijd zullen uitbrengen. Aanmelding vóór 1 Maart a.s.

J. Krul

SOCIALE ECONOMIE

(doctoraalvakken)

repeteert

H. M. P. Muller

econ. drs

AMSTERDAM-Z.
Van Breestraat 107¹

Spreekuur: Woensdag 13-14 u.
Telefoon 25252

Lijst van aanbevolen literatuur

Evenals voorheen in het jaarboek gebruikelijk was, volgt hieronder een lijst van aanbevolen werken, voor hen, die zich in een bepaald aspect van Openbare Financiën en Macro-Economie nader willen verdiepen. Het is de bedoeling van de redactie deze lijst van Prof. Goedhart in de volgende nummers te laten volgen door soortgelijke lijsten voor de andere vakken.

LEER DER OPENBARE FINANCIËN

- Handbuch der Finanzwissenschaft, herausg. von **W. Gerloff** und **F. Meisel**, Tübingen: 1926-'29, 3 dln.; 2e druk, herausg. von **W. Gerloff** und **F. Neumark**, 3 dln. 1952.
- A. G. Buehler**, Public Finance, New York 1948.
- E. D. Allen** and **O. H. Brownlee**, Economics of Public Finance, New York 1947.
- W. Röpke**, Finanzwissenschaft, Leipzig 1929.
- A. Amonn**, Grundsätze der Finanzwissenschaft, Bern 1947.
- W. Weddigen**, Allgemeine Finanzwissenschaft, Leipzig 1938.
- B. Földes**, Finanzwissenschaft, Jena 1927.
- H. L. Lutz**, Public Finance, New York 1947.
- H. M. Groves**, Viewpoints on Public Finance, New York 1948.
- A. H. Hansen**, Fiscal Policy and Business Cycles, New York 1941.
- R. W. Lindholm**, Public Finance and Fiscal Policy, New York 1950.
- H. C. Villard**, Deficit spending and national income, New York 1941.
- J. G. Koopmans**, De betrekkingen tussen overheidsnuishouding en volkshuishouding, Rotterdam 1939.
- ✓ **C. Goedhart**, De neutraliteit der overheidsschuld, Leiden 1949.
- K. Burkheiser**, Grenzen des Staatskredits, Berlijn 1937.
- S. Menard**, Die Lehren von der richtigen Verwendung des Staatskredits, Jena 1939.
- ✓ **N. Bolkestein**, De invloed van de financiële politiek der overheid op de verdeling van lasten en baten over den tijd, Groningen 1948.
- S. E. Harris**, The national debt and the new economics, New York 1947.
- H. Vos**, Enige kwantitatieve onderzoekingen over de betrekkingen tussen overheidsfinanciën en volkshuishouding, Haarlem 1946.
- H. Vos** en **J. C. Wijnmaalen**, Overheidswerkzaamheid, overheidsfinanciën en inkomensverdeling, Utrecht z.j.
- K. Heinig**, Das Budget, Tübingen, 3 dln., 1949-'51.
- M. O. Loeys**, Begrotingsevenwicht en conjunctuur, Antwerpen 1947.
- De Rijksbegroting, zeven wetenschappelijke beschouwingen, Rotterdam 1949.
- ✓ **O. Bakker**, De budgetcyclus in de openbare financiën van Nederland, Den Haag '52.
- ✓ **B. J. F. Steinmetz**, Handboek der Nederlandse overheidsfinanciën, Amsterdam 1949.
- H. Riemens**, De financiële ontwikkeling van Nederland, Amsterdam 1949.
- W. Antheunissen**, De Comptabiliteitswet 1927, Den Haag 1948.
- ✓ **M. J. H. Smeets**, De economische betekenis van de belastingen, Amsterdam 1951.
- H. W. C. Bordewijk**, De theorie der belastingen en het Nederlandsche belastingwezen, Zwolle 1939.
- ✓ **B. Schendstok**, Enige economische grondslagen voor de belastingpolitiek, Alphen '39.
- A. J. van den Tempel**, De belasting als instrument der economische politiek, Alphen 1945.
- E. R. A. Seligman**, The shifting and incidence of taxation, New York 1921.
- O. von Mehring**, The shifting and incidence of taxation, Philadelphia 1942.
- D. Black**, The incidence of income taxes, London 1939.
- F. Neumark**, Theorie und Praxis der modernen Einkommenbesteuerung, Bern 1947.
- J. H. Leppink**, De gemeentefinanciën, Alphen 1949.
- N. A. Nap**, De wet betreffende de noodvoorziening gemeentefinanciën 1948, Alphen 1949.

GELDTHEORIE EN MACRO-ECONOMIE

GELDTHEORIE :

- A. W. Marget**, The theory of Prices, 2 dln., London 1938-1942.
- W. A. L. Coulborn**, A discussion of money, Londen 1950.
- A. Rugina**, Geldtypen und Geldordnungen, Stuttgart 1949.
- W. Gerloff**, Die Entstehung des Geldes und die Anfänge des Geldwesens, Frankfurt a. M. 1947.

- A. H. Quiggin**, A survey of primitive money, Londen 1949.
A. Forstmann, Geld und Kredit, 2 dln., Göttingen 1952.
J. M. Keynes, A Tract on monetary reform, Londen 1923.
J. M. Keynes, A Treatise on Money, 2 dln., Londen 1930.
R. G. Hawtrey, Currency and credit, Londen 1950
 La monnaie, uitgegeven in de serie La théorie économique du temps présent, collection fondée per **B. Nogaro**, Parijs 1952.
 Readings in monetary theory, American Economic Association Series, Londen 1952.
 Beiträge zur Geldtheorie, herausgegeben von **F. A. Hayek**, Wenen 1933.
H. Hegeland, The quantity theory of money, Göteborg 1951.
J. G. Koopmans, Aard en functie van het geld in de geleide economie, Ver. voor de Staathuishoudkunde, 's-Gravenhage 1944.
L. W. Mints, Monetary policy for a competitive society, New York 1950.
E. A. Goldenweiser, Monetary management, New York 1949.
E. Sherman Adams, Monetary management, New York 1950.
E. Lukas, Aufgaben des Geldes, Stuttgart 1937.
K. K. Kurihara, Monetary theory and public policy, New York 1950.
K. Wicksell, Interest and Prices, Londen 1936.
E. Lindahl, Studies in the theory of money and capital, Londen 1939.
B. Hansen, The theory of inflation, Londen 1951.
E. W. Kemmerer, The ABC of inflation, New York 1942.
C. Bresciani-Turroni, The economics of inflation, Londen 1937.
M. W. Holtrop, De omloopssnelheid van het geld, Amsterdam 1928.
A. C. Pigou, The veil of money, Londen 1949.
J.W. Angell, The behavior of money, New York 1936.
F. A. Lutz, Das Grundproblem der Geldverfassung, Stuttgart 1936.
L. Mabilie de Poncheville, Essai sur les théories monétaires contemporaines, Parijs 1935.

MACRO-ECONOMIE :

- J. Tinbergen**, Economische bewegingsleer, Amsterdam 1943.
W. J. Baumol, Economic Dynamics, New York 1951.
E. Schneider, Einführung in die Wirtschaftstheorie, 3 dln., Tübingen, 1947-1952.
R. V. Clemence, Income Analysis, Cambridge Mass. 1951.
J. C. Antoine, Introduction à l'analyse macro-économique, Parijs 1953.
J. M. Keynes, The General Theory of Employment, Interest and Money, Londen 1936.
H. Drahota, Sparen, Horten und Zins, Jena 1941.
A. H. Hansen, A Guide to Keynes, Londen 1953.
R. F. Harrod, The life of John Maynard Keynes, Londen 1951.
A. C. Pigou, Keynes' General Theory, Londen 1950.
S. E. Harris e.a., The New Economics, New York 1947.
 Readings in Business Cycle Theory, American Economic Association, New York 1944.
G. Haberler, Prosperity and Depression, Genève 1939.
J. Tinbergen, Statistical testing of business-cycle theories, 3 dln., Genève 1939.
A. Achinstein, Introduction to business Cycles, New York 1950.
J. A. Estey, Business Cycles, New York 1950.
W. Röpke, Crises and Cycles, Londen 1936.
J. M. Clark, Strategic Factors in Business Cycles, New York 1934.
F. von Hayek, Preise und Produktion, Wenen 1931.
F. von Hayek, Profits, Interest and Investment, Londen 1939.
W. C. Mitchell, Business Cycles, New York 1927.
W. C. Mitchell, What Happens during Business Cycles, New York 1951.
 Conference on Business-Cycles, Nat. Bureau of Ec. Research, New York 1951.
J. Schumpeter, Business Cycles, New York 1939.
A. C. Pigou, Industrial Fluctuations, Londen 1927.
A. C. Pigou, Employment and equilibrium, Londen 1949.
R. F. Harrod, The trade cycle, Oxford 1936.
L. Robbins, The Great Depression, Londen 1934.
S. D. Merlin, The theory of fluctuations in contemporary economic thought, New York 1949.
A. H. Hansen, Full recovery or stagnation, New York 1938.
A. H. Hansen, Economic policy and full employment, New York 1947.
A. H. Hansen, Business cycles and national income, New York 1951.
R. F. Harrod, Towards a dynamic economics, Londen 1948.

- A. P. Lerner**, The economics of control, New York 1946.
A. P. Lerner, Economics of Employment, New York 1951.
M. Kalecki, Essays in the theory of economic fluctuations, Londen 1939.
R. G. Hawtrey, Capital and Employment, Londen 1937.
E. Lundberg, Studies in the theory of economic expansion, Londen 1937.
A. C. Pigou, Theory of Unemployment, Londen 1933.
A. C. Pigou, Lapses from Full Employment, Londen 1945.
J. Tinbergen, Technische ontwikkeling en werkgelegenheid, Amsterdam 1940.
J. Robinson, Introduction to the theory of employment, Londen 1937.
J. Robinson, Essays in the theory of employment, Londen 1937.
J. Robinson, The rate of interest and other essays, Londen 1952.
O. Lange, Price Flexibility and Employment, Bloomington 1944.
W. Beveridge, Full employment in a free society, Londen 1944.
The economics of full employment, Oxford Institute of Statistics, Oxford 1944.
Income, Employment and Public Policy, Essays in honor of **A. H. Hansen**, New York 1948.
A. P. Lerner e.a., Planning and Playing for Full Employment, Princeton 1946.
L. A. Hahn, The economics of illusion, New York 1949.
F. W. C. Blom, Ondernemersbesparingen, Leiden 1949.
F. and V. Lutz, The theory of investment of the firm, Princeton 1951.
H. J. Rüstow, Theorie der Vollbeschäftigung in der freien Marktwirtschaft, Tübingen 1951.
A. Amonn e.a., Vollbeschäftigung, Inflation und Planwirtschaft, Zürich 1951.
C. Gruson, Esquisse d'une théorie générale de l'équilibre économique, Parijs 1949.
F. de Roos, De betrekkingen tussen sparen en investeren, Haarlem 1951.

LIJST VAN GESLAAGDEN

September 1953 - Januari 1954

CANDIDAATSEXAMEN

- 1269 2-10-'53 A. J. van den Bosch
1270 2-10-'53 W. R. van den Broek
1271 2-10-'53 K. K. G. Unger
1272 16-10-'53 H. Ch. A. Biermans
1273 16-10-'53 H. J. Lindeman
1274 16-10-'53 G. de Wolf
1275 23-10-'53 B. G. Kernkamp
1276 23-10-'53 H. P. Heinen
1277 23-10-'53 R. J. van Bemmel
1278 6-11-'53 M. Pothoven
1279 6-11-'53 W. H. Wolvetang
1280 13-11-'53 R. F. Dhooge
1281 13-11-'53 D. Dil
1282 20-11-'53 G. D. Bollweg
1283 20-11-'53 J. C. van Wierst
1284 20-11-'53 J. W. Pennink
1285 4-12-'53 B. Sarphati
1286 9-12-'53 T. M. H. Loembantobing
1287 9-12-'53 Ch. A. van Maurik
1288 11-12-'53 J. D. Heijkoop
1289 11-12-'53 J. J. P. van Kappel
1290 11-12-'53 J. W. Schrakamp
1291 11-12-'53 L. A. Ankum

DOCTORAALLEXAMEN

- 597 30- 9-'53 E. F. Scholte Ubing
598 7-10-'53 N. van Baarsen
599 7-10-'53 E. J. Otter
600 7-10-'53 H. F. K. van Walree

- 601 19-10-'53 Ch. Szerkowski
602 26-10-'53 K. P. Terpstra
603 2-11-'53 P. Verburg
604 2-11-'53 A. P. den Hollander
605 2-11-'53 S. Miedema
606 10-11-'53 R. H. Duvekot
607 13-11-'53 G. Walstra
608 20-11-'53 A. Happe
609 23-11-'53 J. D. Hooglandt
610 23-11-'53 J. B. Koot
611 23-11-'53 The Oen Leng
612 28-11-'53 L. G. Klasen
613 28-11-'53 G. J. Muys
614 28-11-'53 J. Veen
615 30-11-'53 M. L. G. J. D. Dolleman
616 7-12-'53 J. Soepnel
617 11-12-'53 C. Goldschmeding
618 11-12-'53 W. Vermeulen Naayen
619 11-12-'53 C. C. Haspels
620 15-12-'53 S. Siewertsz v. Reesema
621 15-12-'53 J. A. Klomp
622 15-12-'53 L. J. Locht
623 16-12-'53 R. H. Aalten
624 16-12-'53 C. B. van der Zwart
625 18-12-'53 F. L. C. H. Helmers
626 14- 1-'54 A. J. Dam
627 14- 1-'54 H. Mey (Cum laude)
628 19- 1-'54 B. A. H. Stoppelman

ACCOUNTANTSEXAMEN

- 65 10-11-'53 H. L. Soeters

W. GRADER

Econ. Drs

repeteert

Doctoraal examen:
Sociale en Bedrijfseconomie

ROERSTRAAT 102hs

TELEFOON 717915

P. VELTHUYS Cz.

econ. drs

Tel. Zaandam (02980) 3315

Repeteert voor cand. ex:

Kostprijs

Financiering

Waarde en Prijs

Geld, Crediet en Bankwezen

Voor doct. ex:

Interne Organisatie

Externe Organisatie

Arbeidsvoorwaarden

Marnixstraat 290

Kamer 309

Amsterdam centrum

★ Inlichtingen en bespreking, ook gedurende de vacaties:
Woensdag 3 tot 4 uur, of na afspraak.

DOELMATIG BEDRIJFSBEHEER

Maandblad voor economisch en sociaal verantwoord bedrijfsbeheer

Een abonnement op dit maandblad betekent een prachtige aanvulling op theoretische studie. De inhoud ontstaat in de praktijk van het bedrijfsleven. Verbeteringen ? Nieuwe mogelijkheden ? U leest erover in Doelmatig Bedrijfsbeheer. Abonn. f 16,50 p. j.

N. Samson n.v. uitgever Alphen a.d. Rijn

Ook verkrijgbaar via de boekhandel

K. DE POUS

ECON. DRS

VEERSTRAAT 8

Amsterdam-Z.

Telef. 71.55.88

repeteert voor

CANDIDAATS- EN DOCTORAAL-EXAMEN

de onderdelen

SOCIALE ECONOMIE EN BEDRIJFSECONOMIE

Economisch-Statistische Berichten

Uitgave van het

Nederlands Economisch Instituut

Indien U niet alles op economisch gebied kunt lezen, dan kunt U "E.-S.B." onmogelijk missen. Studentenabonnementen f 19,50 per kalenderjaar.

Administratie-adres: **PIETER DE HOOCHWEG 120, ROTTERDAM**

Tel. K 1800-38040 - Giro 8408